

Länsstyrelsen i Örebro läns föreskrifter om Vattenskyddsområde för Gälleråsen;

18FS 2023:6

Utkom från trycket
den 20 juni 2023

beslutade den 20 juni 2023.
(513-3129-2013)

Länsstyrelsen har med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken beslutat att inrätta ett vattenskyddsområde för grundvattentäkten Gälleråsen i Karlskoga kommun. Områdets geografiska utbredning framgår av bilaga 1 till det meddelade beslutet. Vattenskyddsområdet är indelat i primär och sekundär skyddszon.

Syftet med vattenskyddsområdet är att långsiktigt skydda vattnet som används för dricksvattenproduktion. Vattenskyddsområdet utgör även ett stöd vid samhällsplanering, tillsyn och prövning.

Med stöd av 7 kap. 22 § miljöbalken beslutar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla inom vattenskyddsområdet.

Föreskrifterna träder i kraft 20 juli 2023. Föreskrifterna ska enligt 7 kap. 22 § miljöbalken gälla omedelbart även om de överklagas

1 § Definitioner

I dessa föreskrifter avses med:

Avfall definieras enligt 15 kap. miljöbalken och i avfallsförordningen.

Befintlig verksamhet avser den verksamhet som bedrivs när dessa föreskrifter träder i kraft.

Biobränsle avser den definition som anges i förordning (2011:1480) om elcertifikat.

Farligt gods och transport av sådant gods definieras i lag (2006:263) om transport av farligt gods.

Fordon avser varje motordrivet transportmedel som kan framföras på mark, vatten eller is.

Förorenade massor avser massor från ett förorenat område eller efterbehandlingsobjekt. Det vill säga från ett område, en deponi, mark, grundvatten eller sediment som är förorenat och vars föroreningshalter påtagligt överskrider lokal/regional bakgrundshalt. Vad som avses med förorenade massor kan därför variera mellan olika platser och får avgöras av den kommunala tillsynsmyndigheten som hanterar frågor som rör förorenad mark. Även snö från snöröjning avses.

Hantering avser en verksamhet eller åtgärd som utgörs av tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, användning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, spridning, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden.

Husbehovstäkt avser all brytning av jord, berg och torv för markinnehavarens husbehov. Som sådan räknas inte täkt där det utbrutna materialet används som ersättning för tjänster, avyttras eller på annat sätt utnyttjas kommersiellt (se även materialtäkt).

Hushållspillvatten avser bad-, disk-, tvätt- och toalettavatten.

Jord- och vattenslagning avser den förvaring av plantor som sker i jord eller vatten i väntan på att de ska planteras.

Normalt husbehov avser sådant behov som uppkommer i det egna hushållet och som inte är förknippat med kommersiellt bruk. Husbehov begränsas vid hantering av enstaka förpackningar av de största storlekarna en enskild konsument kan köpa i detaljhandeln. Tillfällig förvaring av större mängder färg, exempelvis i samband med målning av ett enskilt bostadshus ska också anses vara hantering för husbehov.

Kemiskt bekämpningsmedel definieras i 14 kap. miljöbalken.

Materialtäkt avser täkt av, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter, samt täkt av berg (se även husbehovstäkt).

Miljöfarlig verksamhet och avloppsvatten definieras i 9 kap. miljöbalken.

Schaktningsarbeten avser här sänkning av markytan på ett område för större anläggningsarbete än grundläggning av en enskild villa.

Sällskapsdjur avser djur som används för sällskap och som i allmänhet huvudsakligen vistas inomhus.

Upplag avser plats på marken eller i vattnet för uppläggning och förvaring.

Permanent upplag avser upplag som finns på samma plats längre tid än ett år eller återkommande på samma plats under kortare tid än ett år.

Tillfälliga upplag avser upplag som ej är återkommande på samma plats eller finns på samma plats kortare tid än ett år.

Uppställning avser uppställning/parkering med en varaktighet av mer än två timmar.

2 § Petroleumprodukter

Primär skyddszon

Hantering av större mängd petroleumprodukter än 50 liter är **förbjuden**.

Från förbudet undantas:

1. Tankning av fordon, cisterner och dylikt.
2. Drivmedel och andra petroleumprodukter i fordon (inklusive arbetsmaskiner) nödvändiga för fordonets drift.
3. Lagring av petroleumprodukter på befintlig lagringsplats. För sådan lagring krävs **tillstånd**.

Sekundär skyddszon

Hantering av petroleumprodukter i större mängd än 250 liter får inte förekomma utan **tillstånd**.

Från tillståndskravet undantas:

1. Hantering av petroleumprodukter för uppvärmning av befintliga bostads- och jordbruksfastigheter.
2. Tankning av fordon, cisterner och dylikt.
3. Drivmedel och andra petroleumprodukter i fordon (inklusive arbetsmaskiner) nödvändiga för fordonets drift.

3 § Bekämpningsmedel och växtnäringsämnen

Primär skyddszon

Hantering av kemiska bekämpningsmedel är **förbjuden**.

Undantaget från förbud är privatpersons hantering för normalt husbehov.

Jord- eller vattenslagning av planter behandlade med bekämpningsmedel är **förbjuden**.

Etablering av lagringsplatser för växtnäringsämnen är **förbjuden**.

Hantering av växtnäringsämnen får inte förekomma utan **tillstånd**.

Undantag från förbud och tillståndsplikt är privatpersoners hantering för normalt husbehov.

Sekundär skyddszon

Hantering av kemiska bekämpningsmedel får inte förekomma utan **tillstånd**.

Undantaget från tillståndsplikt är privatpersons hantering för normalt husbehov.

Lagring av växtnäringsämnen, spridning av stallgödsel och slam får inte förekomma utan **tillstånd**.

Undantaget från tillståndsplikt är privatpersoners hantering för normalt husbehov.

4 § Djurhållning

Primär skyddszon

Hållning (inklusive bete) av pälsdjur eller fjäderfä, som inte är sällskapsdjur, samt av hov- och klövbärande djur, får inte förekomma utan **anmälan**.

5 § Avverkning och upplag av timmer

Primär skyddszon

Avverkning, annan än med handhållna redskap, får inte förekomma utan **anmälan**.

Permanent upplag av bark, flis, spån, timmer och liknande är **förbjudna**.

Undantag från förbudet görs för bark- och timmerupplag med tät täckning.

Permanent bark- och timmerupplag med tät täckning samt tillfälliga upplag av bark, flis, spån, timmer och liknande får inte förekomma utan **tillstånd**.

Undantaget från förbud och tillståndsplikt är privatpersoners upplag för normalt husbehov.

Sekundär skyddszon

Permanent upplag av bark, flis, spån, timmer och liknande får inte förekomma utan **tillstånd**.

Undantaget från tillståndsplikt är privatpersoners upplag för normalt husbehov.

6 § Avloppsvatten samt hantering av avfall

Primär skyddszon

Inrättande av avloppsanordningar för behandling av hushållspillvatten från enstaka hushåll och från gemensamhetsanläggningar är **förbjudet**.

För ändring, som är anmälningspliktig enligt 14 § förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899), av avloppsanordning krävs **tillstånd**.

Upplag av avfall, massor med okänd miljöstatus eller massor som är förorenade är **förbjudna**.

Sekundär skyddszon

För inrättande av avloppsanordningar för behandling av hushållspillvatten från enstaka hushåll och från gemensamhetsanläggningar krävs **tillstånd**.

För ändring, som är anmälningspliktig enligt 14 § förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899), av avloppsanordning krävs **tillstånd**.

Upplag av avfall, massor med okänd miljöstatus eller massor som är förorenade kräver **tillstånd**.

7 § Väghållning

Primär skyddszon

Upplag av asfalt, oljegrus och vägsalt är **förbjudna**.

Spridning av salt för dammbindning får inte förekomma utan **anmälan**.

Sekundär skyddszon

Upplag av asfalt, oljegrus och vägsalt får inte förekomma utan **tillstånd**.

8 § Tåktverksamhet och andra schaktningsarbeten

Primär skyddszon

Materialtåkt (grus-, eller bergtåkt eller liknande) som inte fordrar **tillstånd** enligt miljöbalken, exempelvis husbehovståkt, får inte förekomma utan **tillstånd**.

Övriga materialtåkter är **förbjudna**.

Schaktningsarbeten, till större djup än 3 meter eller inom en större yta än 200 kvadratmeter, muddring, pålning, spontning och underjordsarbete får inte utföras utan **tillstånd**.

Utfyllnad i mark med massor av okänd miljöstatus eller av massor som är förorenade är **förbjuden**.

Sekundär skyddszon

Materialtåkt (grus-, eller bergtåkt eller liknande) som inte fordrar tillstånd enligt miljöbalken, exempelvis husbehovståkt, får inte förekomma utan **tillstånd**.

Schaktningsarbeten, till större djup än 3 meter eller inom en större yta än 200 kvadratmeter, pålning, spontning och underjordsarbete får inte utföras utan **anmälan**.

Utfyllnad i mark med massor av okänd miljöstatus eller av massor som är förorenade är **förbjuden**.

9 § Energianläggningar och uttag av grundvatten

Primär skyddszon

Inrättande av anläggningar för utvinning eller lagring av värme eller kyla ur mark och grundvatten är **förbjudet**.

Inrättande av anläggningar för uttag av grundvatten är **förbjudet**.

För befintliga anläggningar för uttag av grundvatten krävs **anmälan**.

Sekundär skyddszon

Inrättande av anläggningar för utvinning eller lagring av värme eller kyla ur mark och grundvatten får inte göras utan **tillstånd**.

Inrättande av anläggningar för uttag av grundvatten får inte göras utan **tillstånd**.

För befintliga anläggningar för uttag av grundvatten krävs **anmälan**.

10 § Uppställning av farligt gods

Primär och sekundär skyddszon

Uppställning av fordon med farligt gods, på annan plats än av kommunen anvisad, får inte ske utan **tillstånd**.

11 § Fordonstvätt

Primär och sekundär skyddszon

Fordonstvätt med avfettningsmedel eller därmed jämförlig produkt, på andra platser än i för ändamålet avsedd anläggning med olje- eller bensinavskiljare, är **förbjuden**.

12 § Miljöfarlig verksamhet

Primär skyddszon

Nyetablering av miljöfarlig verksamhet är **förbjuden**.

Undantaget från förbudet görs om det är uppenbart att den miljöfarliga verksamheten kan bedrivas utan risk för negativ påverkan på grundvatten.

Sekundär skyddszon

För nyetablering av miljöfarlig verksamhet som är anmälningspliktig enligt 9 kap. miljöbalken krävs **tillstånd**.

För nyetablering av miljöfarlig verksamhet som inte är anmälnings- eller tillståndspliktig enligt 9 kap. miljöbalken krävs **anmälan**.

Undantaget från tillstånd eller anmälan görs om det är uppenbart att den miljöfarliga verksamheten kan bedrivas utan risk för negativ påverkan på grundvatten.

13 § Allmänna bestämmelser

a. Ikraftträdande

Skyddsföreskrifterna träder i kraft en månad efter beslutsdatum. Enligt 7 kap. 22 § miljöbalken ska skyddsföreskrifterna gälla från denna tidpunkt även om de överklagas.

Förbud för verksamheter, anläggningar och pågående markanvändning som har påbörjats innan föreskrifterna har trätt i kraft gäller från och med 20 juli 2025. Därefter får verksamheter som omfattas av **förbud** inte bedrivas.

Tillstånds- eller anmälningsplikt för verksamheter, anläggningar och pågående markanvändning som har påbörjats innan föreskrifterna har trätt i kraft gäller från och med 20 juli 2024. Därefter får verksamheten fortgå, anläggningen kvarstå och markanvändningen fortsätta endast om den som bedriver

verksamheten senast den dagen har lämnat in en ansökan om tillstånd respektive gjort en anmälan till den kommunala nämnden för miljö- och hälsofrågor.

Verksamheter som hantering av kemiska bekämpningsmedel, jord- eller vattenslagning av plantor behandlade med kemiska bekämpningsmedel, spridning av stallgödsel och slam, avverkning, uppställning av tankbil med farligt gods och fordonstvätt betraktas inte som verksamheter som har påbörjats innan föreskrifterna har trätt i kraft.

b. Tillstånd och anmälan

Ansökan om **tillstånd** samt **anmälan** enligt föreskrifterna ska göras till den kommunala nämnden för miljö- och hälsofrågor. Därvid kan den kommunala nämnden för miljö- och hälsofrågor föreskriva villkor för verksamheten. En förutsättning för tillstånd är att verksamhetsutövaren kan visa att verksamheten kan utföras utan risk för skada för yt- eller grundvattnet. Innan beslut meddelas ska den kommunala nämnden för miljö- och hälsofrågor höra vattentäktens huvudman.

Anmälan ska göras minst tre veckor innan anmälningspliktig verksamhet påbörjas.

Tillstånd och **anmälan** enligt föreskrifterna krävs inte för verksamheter som har tillståndsprövats eller ska tillståndsprövas enligt 9 kap. (miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd), 11 kap. (vattenverksamhet) eller 12 kap. miljöbalken (jordbruk och annan verksamhet) eller enligt förordning utfärdad med stöd av dessa kapitel i miljöbalken.

c. Dispensmöjligheter

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen i Örebro län meddela **dispens** från **förbud** i föreskrifterna.

Innan ett **dispensbeslut** meddelas ska Länsstyrelsen höra vattentäktens huvudman samt den kommunala nämnden för miljö- och hälsofrågor. En **dispens** kan förenas med villkor.

d. Vattentäktsverksamhet

Föreskrifterna utgör inte hinder mot den hantering och de verksamheter som är nödvändiga för vattentäktsverksamhetens bedrivande.

e. Skyltning

Vid väggräns till skyddsområdet och invid vägar som passerar genom området ska sättas upp skyltar som utmärker vattenskyddsområdet. Huvudmannen ansvarar för att vattenskyddsområdet utmärks med skyltar.

För uppsättande av skyltar för utmärkning av vattenskyddsområde, inom ett avstånd av 50 meter från vägområdet, krävs enligt 46 § väglag (1971:948) länsstyrelsens tillstånd.

Där petroleumprodukter eller andra för vattnet skadliga ämnen (se § 3) hanteras, ska skylt uppsättas som erinrar om vattenskyddsområdets existens. Skyltarna tillhandahålls av huvudmannen.

f. Överträdelse och påföljd

Överträdelse av skyddsföreskrifter kan medföra straffansvar enligt 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken (1998:808).

Allmänna upplysningar till skyddsföreskrifterna*Miljöbalkens allmänna hänsynsregler*

I miljöbalkens 2 kap. finns allmänna hänsynsregler som bland annat innebär att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta innebär att om en yt- eller grundvattentillgång utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt, är alla som vill bedriva sådan verksamhet eller vidtaga sådana åtgärder i vatten eller på land som kan skada vattentillgången skyldiga att vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller förhindra skadan.

Tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen i Örebro län fastställer vattenskyddsområdet och skyddsföreskrifterna. Enligt miljötillsynsförordning (2011:13) är därmed Länsstyrelsen tillsynsmyndighet. Efter begäran från Karlskoga kommun har Länsstyrelsen överlåtit tillsynsansvaret åt den kommunala nämnd som handlägger miljö- och hälsofrågor.

Hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor

I Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2021:10) om skydd mot mark- och vattenföroreningar vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor, ställs särskilda krav inom vattenskyddsområde. Cistern i och ovan mark samt rörledningar och slangledningar och lösa behållare ska ha sekundärt skydd. Detta gäller dock inte cistern som är belägen i pannrum eller motsvarande i bostadshus och som är under regelbunden uppsikt, om inte tillsynsmyndigheten anger annat.

Vidare är det förbjudet att hantera mer än 150 liter brandfarliga vätskor eller spilloljor inom vattentäktzon, primär och sekundär skyddszon utan sekundärt skydd.

Informationsskylt om ”vattenskyddsområde” ska vara uppsatt vid påfyllningsrör för cistern inom vattenskyddsområde.

Ersättning

Bestämmelser om ersättning för intrång i pågående markanvändning med mera finns i 31 kap. miljöbalken. En fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt till fastighet kan ha rätt till ersättning om föreskrifterna avsevärt försvårar pågående markanvändning. Detsamma gäller om mark tas i anspråk. Talan om ersättning eller krav på inlösen ska väckas hos miljödomstol inom ett år från det att det beslut på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft.

Skyddsföreskrifterna och övrig lagstiftning

Skyddsföreskrifterna meddelas med stöd av 7 kap. 22 § miljöbalken och har utformats med skyddsbehovet för Gällerråsen vattentäkt i fokus. Föreskrifterna är i många avseenden en tillämpning och tolkning av miljöbalkens intentioner som de uttrycks i miljöbalkens allmänna hänsynsregler. I vissa fall kan dock föreskrifterna leda till ett större krav på försiktighet än vad som följer av miljöbalkens allmänna hänsynsregler.

Ny lagstiftning eller bestämmelser enligt förordningar, som fastställts efter beslutsdatum för dessa föreskrifter och som utökar skyldigheterna inom här aktuellt skyddsområde, gäller utöver här meddelade föreskrifter.